

THE WORLD OCEAN IN GLOBALISATION

Climate Change, Sustainable Fisheries, Biodiversity, Shipping, Regional Issues

Davor Vidas, Peter Johan Schei (ur.)

Leiden/Boston, 2011., 580 str., izdavač: Martinus Nijhoff Publishers

U izdanju kuće Martinus Nijhoff Publishers 2011. godine objavljena je knjiga pod naslovom *The World Ocean in Globalisation: Climate Change, Sustainable Fisheries, Biodiversity, Shipping, Regional Issues* (u prijevodu *Svjetska mora u globalizaciji: klimatske promjene, održivost ribarstva, bioraznolikost, brodarstvo, regionalna pitanja*). Knjiga proučava glavne izazove globalizacije i njen utjecaj na pomorsku politiku, na upravljanje svjetskim morima i njihovim prirodnim bogatstvima i na međunarodno pravo mora. Urednici knjige su profesor Davor Vidas, voditelj Programa pomorske politike i međunarodnog prava mora Instituta Fridtjof Nansen iz Osla, Norveška (u nastavku: FNI) te Peter Johan Schei, ravnatelj FNI-a.

Knjiga je rezultat međunarodne suradnje FNI-a i velikog broja svjetskih stručnjaka i znanstvenika iz područja pomorske politike, međunarodnog prava mora i prirodnih znanosti. Nova pitanja današnjice koja se postavljaju u vezi suvremenih izazova za svjetska mora proizlaze iz opće zabrinutosti o kojoj se posljednjih godina u znanstvenoj i stručnoj javnosti sve više govori. Naime, u novije vrijeme javlja se teza da se planet Zemlja već nalazi na prijelazu iz Holocena u Antropocen, novu epohu Zemljine povijesti uvjetovanu prevladavajućim utjecajem ljudskih aktivnosti.¹ U tom kontekstu otvaraju se brojna pitanja o učincima rastuće globalizacije na mora i oceane.

Knjiga na sustavan način analizira razvoj međunarodnog prava mora i pomorske politike uvjetovan globalizacijom, a podijeljena je na pet dijelova:

- I. Glavni izazovi i razvoj međudnosa prirodnih znanosti, gospodarstva i prava;
- II. Klimatske promjene i svjetska mora;
- III. Održivost ribarstva;
- IV. Izazovi i odgovori na pitanja vezana uz globalni pomorski transport;
- V. Regulatorna rješenja za izazove globalizacije u odnosu na mora koja okružuju Europu.

¹ Međunarodna komisija za stratigrafiju je 2009. godine osnovala radnu skupinu sa zadatkom istraživanja stratigrafskog temelja za pojam "Antropocen". Radnu skupinu čine vodeći stručnjaci i znanstvenici iz područja geologije i niza drugih znanstvenih disciplina. Njihov je zadatak ocijeniti vrijednost znanstvenih dokaza radi formalnog priznavanja Antropocena kao nove geološke epohe. Pojam Antropocen prvi je uveo znanstvenik Paul Crutzen, dobitnik Nobelove nagrade za kemiju. On ga je povezo s globalnim učincima ekonomskog razvoja i porasta ljudske populacije na okoliš, osobito s učincima masivne ekspanzije iskorištavanja mineralnih bogatstava kao izvora energije. Vidi D. Vidas, P. J. Schei: "The World Ocean in Globalisation: Challenges and Responses for the Anthropocene Epoch", u D. Vidas, P. J. Schei (eds.), *The World Ocean in Globalisation: Climate Change, Sustainable Fisheries, Biodiversity, Shipping, Regional Issues*, Martinus Nijhoff Publishers, 2011., Leiden/Boston, str. 3-15.

Ova knjiga čini drugi FNI-ov svezak na temu svjetskih mora u globalizaciji, tj. nastavlja se na prvu knjigu izdanu 2010. godine pod naslovom *Law, Technology and Science for Oceans in Globalisation (Pravo, tehnologija i znanost za svjetska mora u globalizaciji)*, urednika prof. Davora Vidasa. Obje ove knjige proizašle su iz postignuća FNI-ove međunarodne konferencije održane 2008. godine pod naslovom *The World Ocean in Globalisation: Challenges for Marine Regions (Svjetska mora u globalizaciji: izazovi za pomorske regije)*. Tematika konferencije i ove dvije knjige ujedno predstavlja glavno područje interesa FNI-ova Programa pomorske politike i međunarodnog prava mora. Konačno, predmetna tematika gradi se na temeljima postavljenim u knjizi pod naslovom *Order for the Oceans at the Turn of the Century (Poredak za svjetska mora na prijelazu stoljeća)*, urednika Davora Vidasa i Willyya Østrenga, izdavača Kluwer Law International (1999.). Ta je pak knjiga nastala kao rezultat prethodne velike međunarodne konferencije o pomorskoj politici i međunarodnom pravu mora koju je FNI ugostio 1998. godine.

Najnovija knjiga zajedno s onom objavljenom 2010. godine obuhvaća niz studija proizašlih iz FNI-ovih istraživanja provedenih tijekom proteklog desetljeća. Tridesetoroje autora u dvadesetsedam poglavlja ove knjige daju suvremeni pregled mnogih aktualnih pravnih i političkih pitanja o utjecaju globalizacije na svjetska mora i oceane. Uz tradicionalna pitanja međunarodnog prava mora kojima se bavi Konvencija UN-a o pravu mora iz 1982. godine (u nastavku: UNCLOS), autori ove knjige proučavaju i analiziraju mnoge nove teme koje nisu u izravnoj vezi s UNCLOS-om, a potaknute su novim izazovima globalizacije i zahtjevima koje ona postavlja pred pomorsku politiku i međunarodno pravo. Urednici upućuju na moguću potrebu pomicanja naglaska s nadležnosti i suverenih prava država u vezi iskorištavanja mora i njegovih bogatstava prema većoj odgovornosti za svjetska mora i ograničavanju gospodarskih aktivnosti na stupanj održivosti. Naglašava se negativan utjecaj brojnih čimbenika na svjetska mora i njihove ekosustave. Upozorava se na nedostatke u provedbi UNCLOS-a i drugih međunarodnih konvencija o zaštiti morskog okoliša i morskih bogatstava te na neučinkovitost globalnog upravljanja morima i njihovim bogatstvima. Obrađuje se problematika uloge svjetskih mora u klimatskim sustavima te negativnih učinaka globalnog zatopljenja i povećane kiselosti morskih voda na ekosustave. Nadalje, sagledavaju se izvori, opseg i učinci onečišćenja morskog okoliša. Analizira se pojava invazivnih stranih vrsta kao jedna od najozbiljnijih prijetnji svjetskoj bioraznolikosti te njezino međudjelovanje s klimatskim promjenama i onečišćenjem. S tim u vezi sagledava se status i budućnost IMO-ove Konvencije o nadzoru i upravljanju balastnim vodama i talozima, 2004. Razmatra se doseg uništenja morskih staništa uvjetovan širenjem poljoprivrednih površina, izlovom morskih vrsta, postavljanjem podmorskih kablova i cjevovoda, povećanom kiselošću morske vode, onečišćenjem i zatopljenjem. Proučavaju se izazovi lošeg upravljanja ribarstvom na globalnoj razini, osobito na otvorenom moru te zadaci koji se s tim u

vezi postavljaju pred države zastave i obalne države. U tom kontekstu kritizira se nedostatak primjerene nacionalne i međunarodne regulative, utvrđivanje previsokih kvota, neučinkovitost suzbijanja ilegalnog ribarenja i sl. Razmatraju se moguće metode i praksa za rješavanje prepoznatih problema i njihov ekonomski učinak. Ocjenjuje se utjecaj aktivnosti istraživanja i iskorištavanja mineralnih bogatstava podmorja te brodarstva i transporta. Posebna se pažnja posvećuje problematici zaštićenih morskih područja te potrebi širenja njihove mreže. Analiziraju se regionalne inicijative i rješenja Europske unije za globalne izazove u odnosu na mora koja okružuju Europu. Daje se sveobuhvatni pregled i analiza pomorske politike Europske unije i razvoj od sektorskog pristupa prema integriranoj pomorskoj politici. Posebno se analizira zajednička ribarska politika i potreba za njenom reformom. Svi se ti se izazovi proučavaju sa znanstvenog i pravnog aspekta.

Knjiga je namijenjena naučnicima i studentima međunarodnog javnog prava i prava mora, znanstvenicima iz područja političkih znanosti s interesom za pitanja upravljanja Zemljinim sustavima, stručnjacima i funkcionarima međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija i državnih agencija.

Dr. sc. Adriana Vincenca Padovan, viši asistent
Jadranski zavod HAZU

Summary:

THE WORLD OCEAN IN GLOBALISATION
Climate Change, Sustainable Fisheries, Biodiversity, Shipping, Regional Issues

Davor Vidas, Peter Johan Schei (eds.)

Leiden/Boston, 2011, 580 pages, Publisher: Martinus Nijhoff Publishers

The book studies the main challenges of globalisation and its effects on the maritime affairs, the governance of the world oceans and their natural resources, as well as on the international law of the sea. It is a result of the international co-operation among the Fridtjof Nansen Institute, Oslo (FNI) and a number of experts and scientists from the field of maritime affairs, the international law of the sea and marine sciences. The new questions arising from the contemporary challenges for the world oceans follow from the general concern that the Earth might already be entering a new epoch – the Anthropocene, dominated by human activities. In this context, there are a number of issues dealing with the effects of the increasing globalisation on the world oceans and seas.

The book systematically analyses the developments of the international law of the sea and maritime affairs conditioned by globalisation, through the contributions of 33 authors in the form of 27 chapters divided into five parts:

- I. Key Challenges and Developments: Science, Economic Uses and Law;
- II. Climate Change and the Oceans;
- III. Sustainability of Fisheries;
- IV. Global Maritime Transport: Challenges and Responses;
- V. Seas Surrounding Europe: Regulatory Responses to Global Challenges.

*This book is the second volume of FNI dealing with world oceans in globalisation. It is complementary to the first volume published in 2010, entitled: *Law, Technology and Science for Oceans in Globalisation* and edited by Prof. Davor Vidas. Both books are a result of the international conference hosted by FNI in 2008 entitled: *The World Ocean in Globalisation: Challenges for Marine Regions*. The topic of the conference and of the two books is in the focal point of interest of the FNI's Marine Affairs and the Law of the Sea Programme. It is built on the foundations laid in the book *Order for the Oceans at the Turn of the Century*, edited by Davor Vidas and Willy Østreg, and published by Kluwer Law International in 1999, and at the previous major international conference on maritime affairs and the law of the sea hosted by FNI in 1998.*

This book will be a valuable source for the scholars and students of international law and the law of the sea, the scientists in the field of political sciences with interest in the Earth system governance, experts and decision-makers in international organisations, NGOs and state agencies.